כשם שהמים פרק חמישי סוטה לא.

במקבלות. כשנקבלו על היס: **ממקור.** אף לותם שבמקור: **וליחוי אפי' לא כו'.** ואמאי אמר הדבר עדיין שקול: **ס"נ דלא פוא.** וה"ק קרא אינו מוסיף לגרתם ולא לר בה: **באברהם.** כי ירא אלהים אתה (בראשית כב): **אלוי.** זכותו לדורותיו להגין עליהם עד

מסורת הש"ס

א) [כל זה ליתא ביילקוט ובע"י], ב) [עמ"ס תוס' בחולין קס. ד"ה אע"פ כו' מוסה דגירסתם הכא כך הוא דפריך וכל היכא דכתיב לא נאל"ף ממש הוא והא כתיב בכל גרתם לא לר ומלאך פניו הושיעם הכי נמי דלא הוא וכ"ה בע"ת ה"נ והכתיב עמו אתי בגרה תהלים נ"ח], ג) [ע' מדרש לב.], ד) [בפי' ליתא], ה) לעיל ב., ו) סס נ., ז) [מכוטות לב.], ח) [לעיל ב.], ט) [נ"ל מנסיא], י) רש"ל.

תורה אור השלם

1. בִּמְקֹרוֹת בָּרְכוּ אֱלֹהִים יְיָ מִמְּקוֹר יִשְׂרָאֵל: תהלים סח כז
2. בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחֶמְלָתוֹ הוּא גְאָלָם וַיְנַטְּלֵם וַיְנַשְּׂאֵם כָּל יְמֵי עוֹלָם:
ישעיהו סג ט
3. וְאַתָּה יִשְׂרָאֵל עַבְדִּי יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךָ זֶרַע אַבְרָהָם אֹהֲבִי:
ישעיהו מא ח
4. וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָי:
שמות כ ה
5. וַיִּדַּעְתָּ כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ הוּא הָאֱלֹהִים הָאֵל הַנֶּאֱמָן שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו לְאֶלֶף דּוֹר:
דברים ז ט
6. מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם: תהלים לא כ
7. וְיִשְׂמְחוּ כָּל חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנְּנוּ וְתָסֵךְ עֲלֵימוֹ וְיַעֲלְזוּ בְךָ אֹהֲבֵי שְׁמֶךָ: תהלים ה יב
8. וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת זָרַע וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמְאָה וְעֵד אֵין בָּהּ וְהִוא לֹא נִתְפָּשָׂה:
במדבר ה יג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נאלפים וכו' לפרוס מהכנה. נ"כ ע"ל נדף כב ע"נ: (ב) באי"ד והעונים והנך מהכנה: (ג) תוספות ד"ה נדל וכו' לא הוה בדין לי וכיון דמטית לי בכל נפשי ואחית ענתיה:

מוסף רש"י

האי לדסמיך ליה והאי לדסמיך ליה. כתן שהוא סמוך אצל לשומרי מצותיו הוא אומר לאלף, ולהלן שהוא סמוך אצל לאוהביו הוא אומר לאלפים. **אלו העושין מלאכה** (דברים ז ט).

הדרן עלך כשם שהמים

שהיה בדין. שלא להאמינו לי לאו דסמיך קרא (לעיל ג:). **ומה אם עדות ראשונה.** סתיכה, **שאין אוסרתה איסור עולם.** שאם תעשה ומתלא טהורה מותרת לבעלה ולמרומה, **אינה מתקיימת בפחות משנים.** כדבעינן למגמר דבר דבר ממתן (שם). **עדות אחרונה.** טומאה שהיא אחר הסתירה (שם). **כל עדות שיש בה.** נאמן, כדבעינן לעל ועד אין בה מרי אינה אלא אחד ובקמר והיא לא נתפסה למיסרה אלמא מהימן: שאוסרתה

כמקבלות. כשנקבלו על היס: **ממקור.** אף לותם שבמקור: **וליחוי אפי' לא כו'.** ואמאי אמר הדבר עדיין שקול: **ס"נ דלא פוא.** וה"ק קרא אינו מוסיף לגרתם ולא לר בה: **באברהם.** כי ירא אלהים אתה (בראשית כב): **אלוי.** זכותו לדורותיו להגין עליהם עד אלפים דור: **לאלפים לאוהבי.** סמך אוהביו לאלפים ואיתך קרא סמך לאלף דור אל שומרי מצותיו דהיינו מילתא ואין אלו דומין (ג) לפרוס מאהבה לפרוס מילתא (לעיל דף כב:) דהכתו מאהבת שכר ומילתא פורעות הקללות והעונשין (ד) והכא מאהבת המקום ומילתא שמורלו גדול ומוטל על הבריות: **ושמחו כל חוסי בך וגו'.** סיפיה דקרא ויעלו בך אוהבי שמך:

הדרן עלך כשם שהמים

מי שקינא לה ונסתרה. אם לאחר שקינא לה נסתרה: **אפי' שמע מעוף הפורח.** שנסתרה יוציא ויתן כתובה. ורבי אליעזר לטעמיה דאמר בפ"ק (לעיל דף כ:) סתירה לא בעיא עדות ואפילו עבד ואפילו שפחה נאמנין דהיינו נמי כעוף הפורח דאיתקש לטומאה דכולהו מהימני בה הילכך נאסרה עליו ואם אינו רואה להשקותה יוציא ויתן כתובה: **רבי יהושע אומר עד שישאו ויתנו בה מוזרות בלבנה.** כלומר משום סתירה שאין בה כ' עדים אינה נאסרת עליו. ור' יהושע לטעמיה דאמר משקה על פי שנים מיהו כשישאו ויתנו מוזרות בלבנה בכריתותה מכוער הדבר ואינו דומה אפילו מיא מו לא בדקי לה כדאמרינן בפ"ק (לעיל דף ו:) וטהורה היא ולא שישאו ויתנו בה מוזרות בלבנה: **אני ראיתיה שנטמאת.** נאותה סתירה שהיא על פי שנים עדים לרבי יהושע ולרבי אליעזר ע"פ עוף הפורח: **לא היסה שוסה.** דעד אחד נאמן בה אף להפסידה כתובתה שרגילים לדבר. ומקראי יליפינן לה לקמן בגמרא: **הרי אלו נאמנים אף לפוסלה מכתובתה.** שלא תשתה ולא תטול כתובתה: **תמותה וכה תמותה ולרבה ויבמתה.** אשת אחי בעלה אף היא בצרתה ושונאתה שדומגת הימנה שמופה להיות צרתה אם ימות בעלה אלא נשים אחייבה לבעלי וכת בעלה מאשה אחרת אלו אמש נשים שונאות אותה. ויבמות (דף קח:) מפרש טעמא אמאי סני לה ואינן נאמנות לה לשום עדות שהיא לרעתה: **הרי אלו נאמנות.** לה לעדות זו שהטוהרה האמינה כל עדות שיש בה ומיהו לא לפוסלה מכתובתה הואיל ושונאות אותה אלא שלא תשתה: **שהיה בדין.** שלא יהא נאמן בה עד אחד אם לא מגזירת הכתוב: **הרשאונה.** סתירה שאין אוסרתה איסור עולם אלא עד שתשתה: **אינה מתקיימת בפחות משנים.** כדבעינן למימר מגזרה שוה ורבי יהושע היא: **עדות האחרונה.** טומאה: **כל עדות שיש בה.** נאמן בה. ובגמרא (ע"כ) יליפינן לה דהכי קאמר מרי אינה אלא אחד ובקמר והיא לא נתפסה למיסרה אלמא מהימן: שאוסרתה

[1]במקהלות ברכו אלהים ה' ממקור ישראל [2](והא לא חזו אמר רבי תנחום כרם נעשה להן כאספקלריא המאירה וראו): בו ביום דרש רבי יהושע בן הורקנוס שלא עבד איוב כו': וליחוי האי לא אי בלמ"ד אל"ף כתיב לא הוא אי בלמ"ד וי"ו כתיב לו הוא [3]וכל היכא דכתיב בלמ"ד אל"ף לא הוא [4]אלא מעתה [5]בכל צרתם לא צר דכתיב בלמ"ד אל"ף הכי נמי דלא הוא וכ"ת ה"נ והכתיב ומלאך פניו הושיעם אלא [6](לאו) משמע הכי ומשמע הכי תניא רבי מאיר אומר נאמר ירא אלהים באיוב ונאמר ירא אלהים באברהם מה ירא אלהים האמור באברהם מאהבה אף ירא אלהים האמור באיוב מאהבה ואברהם גופיה מנלן דכתיב [7]זרע אברהם אוהבי מאי איכא בין עושה מאהבה לעושה מיראה איכא הא דתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר [8]גדול העושה מאהבה יותר מן העושה מיראה שזה תלוי לאלף דור וזה תלוי לאלפים דור הכא כתיב [9]לאלפים לאהבי ולשומרי מצותי והתם כתיב [10]ולשומרי מצותיו לאלף דור התם נמי כתיב לאוהביו ולשומרי מצותיו לאלף דור האי לדסמיך ליה והאי לדסמיך ליה הנהו תרי תלמידי דהוו יתבי קמיה דרבא חד אמר ליה אקריון בחלמאי [11]מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וחד אמר ליה אקריון בחלמאי [12]וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו ויעלצו בך אוהבי שמך אמר להו תרוייכו רבנן צדיקי גמורי אתון מר מאהבה ומר מיראה:

הדרן עלך כשם שהמים

מי שקינא לאשתו ונסתרה אפילו שמע מעוף הפורח יוציא ויתן כתובה דברי רבי אליעזר רבי יהושע אומר [13]עד שישאו ויתנו בה מוזרות בלבנה אמר [14]עד אחד אני ראיתיה שנטמאת לא היתה שותה ולא עוד אלא [15]אפילו עבד אפילו שפחה הרי אלו נאמנין אף לפוסלה מכתובתה [16]חמותה ובת חמותה וצרתה ויבמתה ובת בעלה הרי אלו נאמנות ולא לפוסלה מכתובתה אלא שלא תשתה [17]שהיה בדין ומה אם עדות ראשונה שאין אוסרתה איסור עולם אינה מתקיימת בפחות משנים עדות אחרונה שאוסרתה איסור עולם אינו דין שלא תתקיים בפחות משנים תלמוד לומר [18]ועד אין בה [19]כל עדות שיש בה קל וחומר לעדות הראשונה מעתה ומה אם עדות

ומיהך דהיינו רבי יוסי הגלילי ממקור ישראל נפקא אלמא דלר' יוסי הגלילי נמי עוברים אומרים שיהא ובפ"ק דכתובות (דף ז:) דריש לה דברכת מתנים בעשרה מדהוי מצי למיכתב מבנין ישראל וכתיב ממקור על עיסקי מקור בתוספתא מיהו הכי ואותן המלאכים אמרו מה אנוש כי תזכרנו אמר להן הקב"ה באו וראו את השיהה כיון שראו את ישראל פתחו אף הן ואמרו שיהא שנאמר ה' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ וגו' ור"ש בן מ[20]אלעזר אומר לא נאמרה פרשה זו אלא לענין עקידה: **גדול העושה מאהבה.** בירושלמי (ברכות פ"ט) ר"ע הוה מתדין קמיה טורנוסרופוס הרשע אמת עונתא דקרית שמע שרי קרי ונחתי א"ל סבא מן מ"ל מרם אמה מו מבעטו ביסורין אמ"ל מיפת רוחיה דההוא רשיעא לא מרם אנא ולא מבעטו ביסורין אנא אלא כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה ואהבתם את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך דממתיה בכל לבי דממתיה בכל נפשי דממתיה בכל ממוני לא הות [21]בדיק ליה וכיון דמטי ליה בכל נפשיה ואמינא עינתיה דקרית שמע ולא איפלינ עליה בנין כן אנא קרי ונחתי:

הדרן עלך כשם שהמים

מי שקינא לה. פרק זה היה הגון שיהא שנוי ומעורב בפרק ראשון לאחר אותה בנא דאלו אסורות לאכול בתרומה ואח"כ היה לו לשנות כילד עושה לה וכל הסדר אבל תימה דלאחר ששנה שבדקוה המים הוא מוחר לקינוי: ה"ג בסדר המשנה משקינא לה אפילו שמע מעוף הפורח והכי מסתברא ונראה דה"פ מאחר שקינא לה אפילו קודם סתירה שמע פרילותא שהרי עכשיו קלת רגלים לדבר מכוער הדבר ומוליאה בכתובתה מאחר שלא נסתרה ולא נאסרה עליו וענינן זה מצוה לגרשה דאפילו לב"ה [22](דאמר אפילו אם) הקדיחה תבשילו הייני רשות מיהו מצוה ליכא אלא בכה"ג ואם מקיימה דומה לאדם שנפל זבוב לתוך תממוי שמוצאו ואוכלו ובנית שמאי מוכה הואיל וקינא לה רגלים לדבר מיהו כתובתה גובה הואיל ולא נסתרה והשתא אתי שפיר דרבי יהושע אבל לפירוש רבינו שלמה דפירש משקינא לה אפי' שמע מעוף הפורח שנסתרה דעוף פורח הייני עבד ושפחה שנאמנין בעידי סתירה ואם אינו רוצה להשקותה יוצא ויתן כתובה. [23]) וי"ל אם (אינו) רוצה להשקותה דהוה ליה לתתני ישקנה כיון דסב' ליה דמשקה על פי עד אחד. ועוד ק' מאי דאמר דעוף הפורח ר"ל עד אחד דאמו מי סניא ליה לתתני' אפי' שמע מעד אחד כדקתני בסמוך בתר הכי. לכך פרשב"ם אפי' שמע מעוף הפורח ר"ל על ידי קול בעלמא שמע שנסתרה יוציא ויתן כתובה דנהי דלא משקה על ידי קול מ"מ רבנן אסורה לו וצריך שיוציא ויתן כתובה דהרי נמצא

הא דאמרינן אין המים בודקין אותה לאחר שישאו ויתנו בה מוחרות בלבנה דוקא לאחר קינוי ועידי סתירה לרבי יהושע אבל כאן אין עידי סתירה אלא שמוחרות בלבנה נושאות ונותנות בפריצותה: כאן

רגלים לדבר שהרי קינא לה (ונסתרה מקודם לכן). ויוציא ויתן כתובה) הואיל והחמיר בה הכתוב לאוסרה בעד אחד או על פי עצמו. (וה"נ לר') יהושע דסבירא ליה דמשקה על פי שנים הואיל והקל בה הכתוב שלא אסרה בעד אחד אלא על פי שנים אף חכמים לא חייבוהו להוציא וליתן כתובה עד שישאו ויתנו בה מוחרות בלבנה. ולא דמי להני דאמרינן לעיל מתו בעליהן עד שלא שתו דאמרי' מתוך שלא שתו לא נוטלות כתובה והכא אמרי' דיוציא ויתן כתובה דשאני התם לפי שראויות היו לשתות קודם שסתו ובשסתו בעליהן דין הוא דכיון דנדחות מלשתות שאין להם כתובה אבל הכא דזאת האשה [לא הייתה] ראויה מעולם [לשתות] אין לה להפסיד כתובה בחנם. ור"ת ז"ל פי' אפי' שמע מעוף הפורח שנטמאת יוציא ויתן כתובה כיון שיש לה קול על טומאה. ר' יהושע אומר עד שישאו ויתנו. אך קשה דהוה ליה למתני בפי' שמע מעוף הפורח שנטמאת כמו דאמר בסמוך עד אחד אומר אני ראיתיה שנטמאת וע"ק דאמר בירושי בסוף פירקין בעי ר' יוסי שמע מעוף הפורח באויר שאמר אני ראיתיה שנטמאת על זה בא להעיד אם להשקותה כבר נדחית שלא לשתות אלא בא כדי להפסידה כתובתה הרי אין מפסידין ממון על פי עד אחד וא"כ מאי קא מיבעיא ליה התם בזה הא מתני' מיירי

כבד א מיי' פ"י מהלי' מעושה הלכה כ ג:
א ב מיי' פ"ט מהלי' סוטה הלכה ח ממג עמין ט טוס"ע ס"ה:ע פימן קמח סעיף יא:
ב ג מיי' שם הלכה ידן טו טוס"ע שם סעיף יד:
ג ד מיי' שם הלי טו וטוס"ע שם סעיף טו:

תוספות שאנץ

ועד יונק ודרך המקרא לומר כן כולל הכל מן החשוב עד הגרוע כמו משור ועד שה. ל"ה: אלא מעתה בכל צרתם (לו) [לא] צר ה"נ. הימה אמאי לא בעי ה"נ מכמה פסוקים כמו אשר (לו) [לא] צר כדרשי' אע"פ שאין לו עכשיו ועתיד לגדל אחר זמן וכן אשר (לו) [לא] חומה אע"פ שאין לו עכשיו. וי"ל דלא בעי משום דפשי' ליה דלא בעי' למימר אשר (לו) [לא] כרעים ממש שהרי ארבה ופלעם וחרגול יזדוים הם בסימניהון וא"כ פשיטא ליה שלא היו כשרים וכן אשר (לו) [לא] חומה פשיטא ליה דאינו ר"ל לא ממש דהא בעיר שיש לו חומה משתעי קרא ולהכי משתעי הכי אבל בכל צרתם (לו) [לא] צר אינו פשוט לו כל כך כמו שהבאתי שיש לתלות ולפרש כמו ולא היתה צרתם צרה כי אם להם. פרעה לקה ואבד. סיסרא לקה ואבד. סנחריב לקה ואבד. וכן בבוכדנצר לקה ואחר כן יאבדו כל אויביך ה' כמהרה בימינו אמן:

מי שקינא לאשתו ונסתרה

ר' אליעזר אומר אפי' שמע מעוף הפורח כו'. פ"ה אפי' עד אחד היינו כמו עוף הפורח ואפי' עבד ואפי' שפחה נאמנין ונאסרה עליו. ואם אינו רוצה להשקותה יוציא ויתן כתובה ור"א לטעמי' (דאמר דלא בעי עדות) דאמר לעיל כפ"ק דמשקה לה על פי עד אחד [דסתירה לא בעי עדות]. ור' יהושע אומר עד שישאו ויתנו בה מוזרות בלבנה. פי' נשים הטווה בלבנה (והיר) פריצותה ומכוער הדבר ותצא דאפי' מיא הו לא בדקי לה כלומר דסביר'א ליה דבעי ב' עדים. וק' הדא דהא אמרינן יוציא ויתן כתובה. [24]) וי"ל אם (אינו) רוצה להשקותה דהוה ליה לתתני ישקנה כיון דסב' ליה דמשקה על פי עד אחד. ועוד ק' מאי דאמר דעוף הפורח ר"ל עד אחד דאמו מי סניא ליה לתתני' אפי' שמע מעד אחד כדקתני בסמוך בתר הכי. לכך פרשב"ם אפי' שמע מעוף הפורח ר"ל על ידי קול בעלמא שמע שנסתרה יוציא ויתן כתובה דנהי דלא משקה על ידי קול מ"מ רבנן אסורה לו וצריך שיוציא ויתן כתובה דהרי נמצא

[24]) נראה דל"ל והיה ליה למתני בפי' שמע מעוף הפורח שנטמאת וכו' עד אחד (ומיהו י"ל דד"ל אם אינו רוצה להשקותה). ועיין קשה וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com